

461

Warszawa, dnia... 15./VI.1927.

1927

Tylko przez oficera!

Raport dla Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych.

del gabi' wstę

Przedkładam Panu Marszałkowi protokół z konferencji delegatów Sztabów Generalnych czechosłowackiego i polskiego, odbytej w dniach 26 - 29 kwietnia w Warszawie

Czechosłowacki Szef Sztabu Generalnego, gen. Syrovy, zwrócił się podczas bytności swej w Polsce na manewrach w roku 1925. z propozycją nawiązania rozmów międzysztabowych, zapoczątkowujących zbliżenie obu armij. Na propozycję gen. Syrovego ówczesny Szef Szt. Gen. polskiego dał przychylną odpowiedź pod warunkiem uprzedniego zawarcia traktatu handlowego pomiędzy obu państwami, projekt którego już był przygotowany.

Na podstawie art. 17. traktatu handlowego spisany został jeszcze 30. VI. 25. w Pradze Czeskiej projekt tranzytowej umowy międzysztabowej.

Traktat handlowy ratyfikowany został przez ciała prawodawcze i dokumenty wymieniono w Warszawie dn. 2. X. 26. r.

Po objęciu teki Ministra Obrony Narodowej w gabinecie Swehli przez Udrzala i po powrocie na stanowisko Szefa Sztabu Gen. Syrovego, zwrócił się on do naszego attache wojskowego w Pradze z tem, że w najbliższym czasie ma zamiar poruszyć sprawę rozmów międzysztabowych. Ponieważ gen. Syrovy uprzednio, jako Minister Obrony Narodowej w oświadczeniach swych różny charakter nadawał projektowanym przez siebie rozmowom w zależności od aktualnej sytuacji politycznej i zasadniczo bagatelizował je, attache nasz otrzymał polecenie zaprzestania rozmów na ten temat. W rezultacie jednak dn. 16. grudnia 1926. r. gen. Syrovy skierował list prywatny do Szefa Szt. Gen., w którym, powołując się na pierwotną swoją propozycję z roku 1925, wysuwa sprawę rozpoczęcia rozmów międzysztabowych, jako aktualną.

Szef Szt. Gen. w odpowiedzi z dn. 3. II. 27. r. wyraził

swą zgodę i prosił gen. Syrovę o konkretne propozycje co do ustalenia formy i programu rozmów.

Równocześnie attache nasz w Pradze otrzymał instrukcję nakazującą mu:

1/.traktować rozmowy przygotowawcze oraz konferencję jako ściśle wojskowe, bez nadawania im charakteru rozmów politycznych;

2/.pozostawić całkowitą inicjatywę nadal w rękach Czechów;

3/.zainspirować im tematy rozmów, na które Szef Sztabu Gen. polskiego zgodzi się

a/.sfinalizowanie projektu umowy tranzytowej, sporządzonej dn.30.VI.25.r.w Pradze;

b/.sprawę łączności Warszawa - Praga - Paryż w czasie wojny;

c/.wstępne omówienie współpracy materiałowej;

d/.wzajemne stage oficerów i udział ich w manewrach.

4/.Dalszą współpracę w zakresie drugich oddziałów oraz w zakresie operacyjnym przesunąć na plan dalszy.

Na terenie Pragi okazało się, że minister Udrzał, z którego inicjatywy występował gen. Syrovy zmierza do utrwalenia stosunków przyjaznych z Polską w przewidywaniu konieczności współdziałania Czechów z Polską na wypadek konfliktu zbrojnego z Niemcami, jednak krępowany jest przez Benesza, oraz przez faktyczny układ stosunków wewnętrznych w Czechach /wstąpienie Niemców do Rządu/.

Gen. Syrovy lawiruje, wykonując polecenia Ministra Obrony Narodowej w zależności jednak od stanowiska ministra Benesza.

Minister Udrzał usiłował rozszerzyć platformę współpracy przez wciągnięcie do obowiązujących rozmów posła Lasockiego, co też mu się częściowo udało. Dopiero energiczniejsze kroki spowodowały powrót na płaszczyznę właściwą, t. j. rozmów o charakterze czysto wojskowym.

W rezultacie okazało się, że Czechom przedewszystkiem zależy na:

1/.wykorzystaniu wartości polskiej armji przez sta-

ge i bliższe zapoznanie się;

2/.wykorzystaniu naszych wartości w pracy informacyjnej;

3/.na wyprowadzeniu wniosków natury strategicznej i operacyjnej.

Dopiero na dalszym planie stoja sprawy zyskania rynku dla czeskiego przemysłu wojennego i to najchętniej bez zobowiązań wojennych.

W tym też celu wysuwali na plan pierwszy:

1/.wzajemne stage' e oficerów, nawet w Sztabie Gen.;

2/.wymianę informacji o Niemcach;

3/.w przyszłości wspólne studia strategiczne.

Ponieważ nasze obliczenia realne idą w kierunku zapewnienia sobie przychylniej neutralności czeskiej i tranzytu przez nią, oraz przygotowania sobie jednej z baz materiałowych w Czechach na wypadek wojny - rozbieżność jest duża, lecz bez większej sprzeczności interesów.

Podkreślić należy, że sfery wojskowe czeskie zdaje się szczerze dążyć do trwałej współpracy z Polską, zdając sobie sprawę z groźby niemieckiej. Nie mają one jednak wpływu decydującego na oficjalne czynniki, kierujące polityką zagraniczną, która chciałaby zachować neutralność, jako zasadniczą postawę Czech w układzie Niemcy - Polska - Czechy.

Dwaj oficerowie czechosłowaccy, ppłk. S.G. INGR, podnaczelnik Sztabu Z.V.V.Praga, specjalista w zakresie spraw materiałowych, oraz kpt. Sztabowy S.G. SPANIEL z Oddz III. Szt. Gen., specjalista w zakresie wyszkolenia i łączności, przyjechali bez jakichkolwiek pełnomocnictw na piśmie, a jedynie "z inicjatywy Szefa Sztabu Gen., Gen. Syrovego".

Nie przywieźli oni podpisanej umowy tranzytowej, zapewnili natomiast, że sprawa jest na dobrej drodze i że należy spodziewać się wkrótce /do 2 tygodni/ zgody ministra Benesza na podpisanie jej przez upełnomocnionych delegatów. Otrzymali dyrektywy ustalenia programu za - gadnień późniejszych rozmów specjalistów.

Dla uzupełnienia przedłożonego protokołu melduje, że projektowana w pkt. lll. konferencja, w zakresie informacyjnym, na której Czechom bardzo zależy, odbędzie się, -na naszą propozycję, w zależności od podpisania przez Czechów umowy tranzytowej.

W dalszym toku współpracy z czeskim Sztabem Gen. zamierzam rozwijać rozmowy na tematy przez Czechów wysnuwane każdorazowo po załatwieniu przez nich zgodnie z naszym życzeniem poszczególnych kwestyj natury tranzytowej i materiałowej.

TAJNE

Generalny Inspektor Sił Zbrojnych Biuro Inspekcji		
Wpl. dn. 20/VI	godz.	REF.
Licz. 1459	192	7
Zalącz. 1.		

SZEF SZTABU GENERALNEGO:

Piskor

/PI SKOR/
GENERAL BRIGADY.

TAJNE

Generalny Inspektor Sił Zbrojnych Gabinet		
Wpl. dn. 2/7	godz.	REF.
Licz. 464	192	7
Zalącz. 1.		

P r o t o k ó ł

z konferencji delegatów sztabów generalnych czechosłowackiego i polskiego, która się odbyła w dniach 26 do 29 kwietnia w Warszawie.

W konferencji brali udział :

ze strony czechosłowackiego Szt.Gen. -

ppłk.S.G. Sergiej Ingr

sztabowy kpt.S.G. Oldřich Španiel

ze strony polskiego Szt.Gen. -

ppłk.S.G. Wincenty Kowalski

ppłk.S.G. Feliks Kwiatek.

Pozatem na obradach byli obecni attachés wojskowi:

czechosłowacki w Warszawie - ppłk.S.G. Rudolf Viest i

polski w Pradze - ppłk.S.G. Jan Bigo.

Celem konferencji było nawiązanie kontaktu między obu sztabami generalnymi i informacje o życzeniach poszczególnych stron w sprawie dalszej współpracy.

Delegaci obu sztabów generalnych, po wzajemnej wymianie poglądów, uważają za wskazane uregulowanie następujących zagadnień:

I. Stage

Najlepszą formą współpracy dla wzajemnego zapoznania się w dziedzinie wyszkolenia są wzajemne stage na zasadzie jak ^{na} ~~na~~ większych przywilejów.

Będą to stage:

- a) 2-letnie w Wyższych Szkołach Wojennych
- b) uczestniczenie specjalnie wysłanych oficerów w końcowych podróżach taktycznych Wyższych Szkół Wojennych
- c) na ćwiczeniach wielkich jednostek podczas koncentracji
- d) w obozach szkolnych poszczególnych broni
- e) w oddziałach poszczególnych broni
- f) w szkołach specjalnych (szkoła gimnastyki i podobne).

Ilość uczestników na stage'ach jest dowolna i zależy od uznania wysyłającego Sztabu w porozumieniu z drugim Sztabem przez attachés wojskowych.

Oficerowie, będący na studjach, winni korzystać w zasadzie ze wszystkich udogodnień w kwestjach zakwaterowania i żywienia narówni z miejscowymi oficerami, w miarę jak na to pozwalają warunki i przepisy miejscowe. Dla ułatwienia podróży związanych ze stage'ami wskazanem jest spowodowanie rozporządzeń o korzystaniu przez oficerów, będących na stage'ach z kolejowych taryf wojskowych.

Drugim środkiem współpracy jest wzajemna wymiana wszystkich regulaminów, instrukcyj i przepisów, o ile nie są tajne, organizowana przez sztaby generalne za pośrednictwem attachés wojskowych.

Dalszym czynnikiem zbliżenia i współpracy jest zorganizowanie dla oficerów nauki języków polskiego i czechosłowackiego.

II. Łączność.

Wskazanem jest zorganizowanie następującej łączności:

- a) między sztabami generalnymi Polski i Czechosłowacji wszystkimi środkami,
- b) między sztabami generalnymi Polski i Rumunii przez Czechosłowację,
- c) między sztabami generalnymi Francji i Polski przez Czechosłowację sposobem mieszanym, a to: lotnikiem, kurjerem, telegrafem i radjo,
- d) między sztabami generalnymi Francji i Czechosłowacji przez Polskę sposobem mieszanym, a to: telegraficznie, kurjerem i kablem morskim przez Łotwę.

Opracowanie techniczne wymienionych planów łączności byłoby dokonane w najkrótszym czasie przez sztaby generalne, a to - ad a), b) i c) - przez czechosłowacki Sztab Generalny ad d) - przez polski Sztab Generalny.

Uzgodnione techniczne opracowania łączności będą potwierdzone jako obowiązujące przez obu Szeiów Sztabów Generalnych

względnie przez ich upoważnionych delegatów.

III. Wymiana wiadomości.

Wymiana wiadomości o własnych i obcych armjach oraz zorganizowanie tej współpracy na przyszłość będzie omówione na konferencji delegatów obu sztabów generalnych, która się odbędzie w najkrótszym czasie w Pradze. Dokładny termin tej konferencji będzie zaproponowane w połowie maja b.r. przez polski Sztab Generalny.

IV. Sprawy materiałowe.

Współpraca i wzajemna pomoc materiałowa wymaga całego szeregu prac przygotowawczych i studjów przedwstępnych.

W pierwszej kolejności nasuwają się następujące zagadnienia:

a) wymiana broni

Przeprowadzenie tej wymiany pozwoli każdej stronie na częściowe wyeliminowanie broni nie będącej na uzbrojeniu, a przysporzyć sprzęt, którego potrzebuje

b) unifikacja i normalizacja w zakresie:

1. uzbrojenia, 2. samochodów, 3. lotnictwa - dotycząca przedmiotów wyposażenia, których typy są jednakowe względnie oparte na jednolitych wzorach, bądź też w okresie studjów dla wprowadzenia. W zakresie przedmiotów wyposażenia, których typy nie da się zunifikować - przystąpić do zbadania możliwości przeprowadzenia normalizacji surowców i półfabrykatów, używanych do wyrobu danego sprzętu;

c) wzajemna wymiana surowców i półfabrykatów w zakresie przemysłu wojennego;

d) wzajemna współpraca przemysłów wojennych w zakresie technicznym i personalnym.

Do poszczególnych punktów:

ad a)

1. Wskazaniem jest przesłanie wzajemne wykazów broni z dokładnym jej opisem - mającej być przedmiotem wymiany.
2. Po ustaleniu przedmiotów wymiany dalsze prace zakwa-

lifikowania i samej wymiany dokonają specjalne komisje.

ad b) Wskazane jest wzajemne przesłanie sobie wykazów z dokładnym opisem przedmiotów uzbrojenia, sprzętu samochodowego i lotniczego, będącego na wyposażeniu.

ad c) Wskazane jest wzajemne przesłanie sobie wykazów surowców i półfabrykatów, potrzebnych dla przemysłu wojennego

ad d) Celem umożliwienia punktów b) i c) wskazana jest współpraca przemysłów wojennych obydwu państw w zakresie technicznym i personalnym.

Dalsza współpraca w zakresie prac materiałowych powinna być kontynuowana przez specjalne komisje, złożone z delegatów obu sztabów generalnych.

Powyzszy protokół, spisany w dwu egzemplarzach, jeden w czechosłowackim, drugi w polskim języku, podpisany przez wszystkich delegatów, ma charakter raportu do Szefów Sztabów Generalnych.

Zgodność obydwóch tekstów potwierdzają podpisy attachés wojskowych.

Warszawa, dn. 29 kwietnia 1927 r.

Za zgodność tekstu polskiego:	/-/ Ppłk.S.G. Sergiej Ingr
/-/ Ppłk.Gen.Szt. Rudolf Viest	/-/ sztab.kpt.S.G.Oldrich Spaniel
/-/ Jan Bigo, ppłk.S.G.	/-/ Kowalski, ppłk.S.G.
	/-/ Kwiatek, ppłk.S.G.

Za zgodność odpisu:

F. Sterba
(Sterba)
Kpt.Szt.Gen.

TAJNE

Generalny Inspektor Sił Zbrojnych	
Gabinet	
Wpł. dn. <u>2/6</u> godz.	REF.
Lluz. <u>461</u> 192 <u>7</u>	
Załącz.	

Zatwierdzone

TAJNE

L. dz. 461/4/27

L. 149.33/27.

Uwaga:

Prosta może być otworzona tylko przez
Kierownika Samodzielnego Referatu Pers. S.J.S.Z.

Kierownik Sam. Ref. Pers.
Gen. Sił Zbrojnych:

Bondorczyk.

Nie palić

Przeznaczony do odd. I. Ref. Pers.,
kol. B. Hill. //

